

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

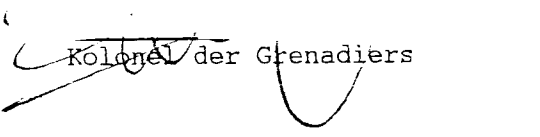
Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER/BIV NL
Telefax 070 - 318 79 51

-Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/4440	11 september 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 55/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/4440, d.d. 11 september 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
55/91

(Afgesloten 111200 SEP 1991)

Kroatië

Ook gisteren zijn weer gevechten gemeld uit Kroatië. De Kroatische (para-)militaire organisaties proberen de strategisch gelegen stad Okucani te heroveren op de Servische strijdgroepen. De Servische autoriteiten in deze regio hebben in verband hiermee met onmiddellijke ingang een algemene mobilisatie van alle weerbare mannen afgekondigd. Zij stelden dat wie zich hieraan zou onttrekken, als "verrader" zou worden veroordeeld.

Tevens blijft de strijd rond de Slavonische hoofdstad Osijek onverminderd voortduren. De extreem-nationalistische bevelhebber van de Kroatische Nationale Garde ter plaatse, Glavas, heeft tegenover EG-waarnemers de vrees uitgesproken dat een frontale aanval op de grotendeels geïsoleerde stad tot de mogelijkheden behoort. Daarnaast was opnieuw sprake van Servische aanvallen in het achterland van de Dalmatische havenstad Zadar.

De speciale EG-afgezant in Joegoslavië, Wijnaendts, is er gisteren in geslaagd de autoriteiten van de Krajina (de Servische enclave in het Dalmatische kustgebied die zich eenzijdig van Kroatië heeft afgescheiden en aansluiting zoekt bij Servië) formeel te doen instemmen met de naleving van het staakt-het-vuren in deze regio. Zij hebben duidelijk gemaakt dat zij deze ontwikkeling beschouwen als een belangrijke stap in de richting van de erkenning van hun onafhankelijke status. Het is echter nog niet zeker dat de EG-waarnemers actief zullen kunnen worden in de Krajina. Er zijn sterke aanwijzingen van onenigheid tussen de (zelfbenoemde) autoriteiten in de Krajina en in het gebied opererende Servische strijdgroepen, zodat het niet zeker is dat deze de wapenstilstand eveneens zullen respecteren.

Uit een recente melding van het federale ministerie van Defensie blijkt dat zich aan boord van het Oegandese vliegtuig dat vorige week werd gedwongen te landen in Zagreb omdat het illegale wapens vervoerde, een Canadees zakenman bevond van Kroatische afkomst. Deze bevestigde dat de wapens bestemd waren voor Kroatië en dat de leverantie geschiedde met medeweten van de Kroatische regeringspartij. Met dit doel zouden door Canadezen van Kroatische afkomst in Toronto fondsen ter waarde van 880.000 dollar zijn verzameld. Dit bericht illustreert niet alleen dat Kroatië doorgaat met het ontduiken van het internationale wapenembargo tegen Joegoslavië, maar ook hoezeer het daarbij afhankelijk is van geïmigreerde Kroaten.

Bosnië-Herzegovina

In de gevechten rond Okucani zijn de afgelopen dagen JNA-pantserenheden uit de Bosnische stad Banja Luka geïdentificeerd. Het garnizoen van deze stad is de afgelopen weken versterkt met uit Slovenië teruggetrokken elementen. Deze melding vormt niet alleen een bevestiging van het vermoeden dat JNA-eenheden uit Bosnië-Herzegovina worden ingezet bij de strijd in Kroatië, maar geeft ook aan dat de Kroatische vrees dat uit Slovenië teruggetrokken eenheden zouden kunnen worden ingezet tegen Kroatië, gegrond was. Bij de strijd rond

Kostajnica, dat aan de grens tussen Kroatië en Bosnië-Herzegovina ligt, zouden ook Servische strijdgroepen vanaf Bosnisch grondgebied hebben geopereerd.

Dit alles geeft aan dat het gevaar groeit dat Bosnië-Herzegovina, in weerwil van het streven van de Bosnische regering, bij de strijd in Kroatië betrokken raakt. In verband hiermee heeft de Bosnische regering gisteren verzocht om de stationering van EG-waarnemers in de republiek. Tevens hebben gisteren de vice-premiers van Kroatië en Bosnië-Herzegovina (overigens eveneens een etnische Kroaat) een ontmoeting gehad in de Bosnische hoofdstad Sarajevo. Hierbij zijn zij overeengekomen de onderlinge grens scherper te bewaken en regelmatig overleg te zullen voeren. In de praktijk tendeert de regering van Bosnië-Herzegovina hiermee naar een pro-Kroatische opstelling, hetgeen ongetwijfeld verband houdt met Servische pogingen de politieke toestand in deze republiek te destabiliseren door de bevolkingsgroepen (Moslims, Serviërs, Kroaten) tegen elkaar op te zetten.

Slovenië

Nadat Slovenië enige tijd geleden een dienstplicht van zeven maanden had ingevoerd voor de politie en de Nationale Garde, volgen de eerste rekruten momenteel een opleiding. Daarnaast heeft de Sloveense regering onlangs de oprichting gelast van een verdedigingsorganisatie, waarvoor de Sloveense dienstplichtigen zich vrijwillig kunnen melden. Deze staat onder bevel van de burgemeesters en heeft tot taak de bevolking te beschermen tegen "iedere vorm van vijandelijke actie".

De Nederlandse ambassadeur in Joegoslavië heeft gisteren namens de EG geprotesteerd bij de Sloveense regering. Zoals ook uit

blijkt, houdt Slovenië zich niet aan het akkoord van Brioni. Daarbij was onder meer bepaald dat aan de grens de toestand van vóór de onafhankelijkheidsverklaring (25 juni) moest worden hersteld. Slovenië heeft niet alleen geen moeite gedaan om de Joegoslavische vlag weer bij de grensovergangen te plaatsen, maar heeft bovendien niet voldaan aan de verplichting de aan de grens geïnde gelden af te dragen aan de federale kas. Volgens Sloveense verklaringen was dit laatste overigens mede het gevolg van de chaotische situatie op federaal niveau. Daarnaast heeft het er echter alle schijn van dat Slovenië "Brioni" slechts interpreteert als uitstel van verdere stappen in de richting van volledige onafhankelijkheid. De EG stelt dat deze houding de voortgang van de EG-conferentie in Joegoslavië ernstig in gevaar brengt. Slovenië blijkt niet ongevoelig voor de druk van de EG en heeft inmiddels bij enkele grensovergangen de Joegoslavische vlag weer gehesen.

De EG-conferentie

Morgen zal volgens schema in Den Haag de eerste bijeenkomst van de vredesconferentie onder EG-auspiciën op werkgroepniveau plaatsvinden. Hiervoor zijn uitgenodigd federaal minister van Buitenlandse Zaken Loncar en zijn collega's van de zes deelrepublieken. Naar verwachting zal deze eerste bijeenkomst vooral gewijd zijn aan procedurele kwesties.

De Nederlandse staatssecretaris van Buitenlandse Zaken Dankert heeft gisteren gesteld dat, naast de Joegoslavische deelrepublieken, ook de Servische minderheid in Kroatië en de Albanese meerderheid in de Servische provincie Kosovo op de conferentie moeten zijn vertegenwoordigd. Hoewel een voor allen aanvaardbare oplossing van de crisis in Joegoslavië tevens rekening dient te houden met de belangen van deze groeperingen, moet er van worden uitgegaan dat Kroatië bezwaar zal maken tegen een delegatie van Servische "terroristen", terwijl Servië zich zal verzetten tegen de komst van een afvaardiging uit Kosovo. Het

moet echter niet uitgesloten worden geacht dat beide partijen, mogelijk onder sterke EG-druk, het totaalvoorstel van Dankert zouden aanvaarden.

De EG-commissaris voor contacten met landen rond de Middellandse Zee, Matutes, heeft gisteren verklaard dat indien de conferentie mislukt, de EG een "diepgaand en duurzaam isolement" zal bewerkstelligen voor de partijen die voor deze mislukking verantwoordelijk zijn. Dit is vermoedelijk met name bedoeld als een verkapt dreigement aan het adres van Servië, dat zich tot op heden het minst enthousiast heeft betoond omtrent de vredesconferentie. Hoewel het dreigement van Matutes niet verder gespecificeerd werd, kan uit zijn formulering worden opgemaakt dat de EG met name denkt aan een economische boycot van Servië. Het is denkbaar dat Servië, dat reeds nu grote economische problemen kent, hiervoor gevoelig is.

Federale overheden

Opnieuw zijn cijfers bekend gemaakt die illustreren hoe zwaar de gevolgen van de crisis zijn voor de Joegoslavische economie. Dit jaar hebben de overheidsuitgaven de inkomsten overschreden met een bedrag van omgerekend 4,2 miljard gulden. Het Bruto Nationaal Produkt is in de eerste helft van 1991 met 22% afgenomen en zou over het hele jaar met 50% kunnen dalen. De industriële produktie is in de afgelopen zes maanden met ruim 17% gedaald. De inflatie zal dit jaar naar verwachting de 100% overschrijden en de werkloosheid is reeds meer dan 17%. Deze cijfers onderstrepen de uitspraak van Matutes, dat er jaren van zware economische offers nodig zullen zijn om de Joegoslavische economie te herstellen.

Conclusie/voorzicht

De strijd in Kroatië blijft voortduren in alle door de Servische minderheid gedomineerde gebieden. Daarbij bestaat het gevaar dat ook Bosnië-Herzegovina direkt bij de strijd betrokken raakt, al doen de Kroatische en de Bosnische regering gecoördineerde pogingen om dit te vermijden. Door deze ontwikkelingen neemt de kans op een succesvol verloop van de vredesconferentie in Den Haag af. Gezien de rampzalige toestand van de Joegoslavische economie kan de EG door het dreigen met economische strafmaatregelen mogelijk de conferentie voor een vroegtijdige beëindiging behoeden. Tegen deze achtergrond kan niet worden uitgesloten dat Servië en Kroatië onder dwang zullen instemmen met de komst van delegaties van de Albanen uit Kosovo en de Servische minderheid in Kroatië. Het blijft echter de vraag in hoeverre de betrokken partijen bereid zullen zijn tot verdere ingrijpende concessies.